

CONSELL DE GARANTIES ESTATUTÀRIES
DE CATALUNYA

**D I C T A M E N 9/2010, de 21 de juny,
sobre el Projecte de llei del codi de consum de Catalunya**

El Consell de Garanties Estatutàries, amb assistència del president, Eliseo Aja, dels consellers Pere Jover Presa i Julio Añoveros Trias de Bes, del vicepresident, Joan Egea Fernández, del conseller Marc Carrillo, de la consellera Antonia Agulló Agüero, del conseller secretari Jaume Vernet Llobet, i dels consellers Enric Fossas Espadaler i Àlex Bas Vilafranca, ha acordat emetre el següent

D I C T A M E N

Sol·licitat per una desena part dels diputats del Parlament de Catalunya, respecte al Dictamen de la Comissió d'Economia i Finances sobre el Projecte de llei del codi de consum de Catalunya (BOPC núm. 714, de 19 de maig de 2010. Correcció d'errades al BOPC núm. 741, de 16 de juny de 2010).

A N T E C E D E N T S

1. El dia 25 de maig de 2010 va tenir entrada en el Registre del Consell de Garanties Estatutàries un escrit del president del Parlament de Catalunya, de la mateixa data (Reg. 450), pel qual es va comunicar al Consell l'admissió interna, per part de la Mesa del Parlament, de la sol·licitud de dictamen presentada el 20 de maig de 2010, a instància del senyor Daniel Sirera Bellés i tretze diputats més, en relació amb el Dictamen de la Comissió d'Economia i Finances sobre el Projecte de Llei del codi de consum de Catalunya, d'acord amb allò que preveuen els articles 16.1.b i 23.b de la Llei 2/2009, de 12 de febrer, del Consell de Garanties Estatutàries.

Els sol·licitants demanen d'aquest Consell que es pronunciï sobre l'adequació a la Constitució i a l'Estatut d'autonomia de Catalunya de l'esmentat Projecte de Llei, i de forma especial, de l'«Article 128.1, referent als drets lingüístics de les persones consumidores, en especial l'apartat 2 d'aquest precepte, que reconeix el dret a rebre en català un conjunt d'actuacions en matèria de consum, sense reconèixer el mateix dret pel que fa a rebre les mateixes actuacions en llengua castellana.»

Els motius en què es basa la sol·licitud de dictamen són els següents:

«[L]a necessitat de conèixer si, efectivament, l'actual redactat de l'article 128.1 del projecte de llei, referent als drets lingüístics i, de forma especial, l'apartat 2 que recull només el dret a rebre en llengua catalana un conjunt d'actuacions en l'àmbit del consum, s'ajusta al que estableixen els articles 3 de la Constitució espanyola de 27 de desembre de 1978 (cooficialitat de llengües), i els articles 6 (llengua pròpia i llengües oficials), 32 (drets i deures de coneixement i ús de les llengües) i 34 (drets lingüístics dels consumidors i usuaris) del vigent

Estatut d'Autonomia, aprovat per la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol.»

2. El Consell de Garanties Estatutàries, en la sessió del dia 27 de maig de 2010, un cop examinada la legitimació i el contingut de la sol·licitud de dictamen així formulada, la va admetre a tràmit, es va declarar competent per emetre el dictamen corresponent i va designar ponent el conseller senyor Àlex Bas i Vilafranca.

3. En la mateixa sessió, a la vista del contingut de l'article 128-1 del Projecte de Llei del codi de consum de Catalunya, que és l'objecte de la sol·licitud de dictamen, i atès que, com indica expressament l'exposició de motius del Projecte, el citat precepte desenvolupa l'article 34 EAC, referit als «Drets lingüístics dels consumidors i dels usuaris», el Consell va considerar que el dictamen podia arribar a ser de caràcter vinculant. Per aquesta raó, en aplicació dels articles 76.4 EAC i 17.3 de la Llei 2/2009, de 12 de febrer, del Consell de Garanties Estatutàries, com també de l'article 30.2 del seu Reglament d'organització i funcionament, el Consell va acordar obrir el tràmit procedimental que preveu l'article 18.1 de la citada Llei 2/2009 i va requerir els sol·licitants, tots els grups parlamentaris i el Govern perquè, en el termini de deu dies, formulessin les seves alegacions sobre aquest possible caràcter vinculant del dictamen.

Seguidament, d'acord amb el que disposa l'article 25, apartats 4 i 5 de la Llei 2/2009, de 12 de febrer, va acordar adreçar-se als sol·licitants, a tots els grups parlamentaris, com també al Govern, a fi de sol·licitar-los la informació i la documentació complementàries de què disposessin amb relació a la matèria sotmesa a dictamen.

4. En data 11 de juny de 2010, es va rebre un Informe elaborat pel Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi, Esquerra Republicana de

Catalunya i Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Unida i Alternativa sobre «[L']adequació estatutària i constitucional de l'article 128 del Projecte de Codi de Consum». En aquest escrit es conclou que les obligacions que es recullen a l'apartat segon del citat precepte del Projecte de Llei envers les persones consumidores en relació amb la llengua pròpia s'entenen sens perjudici del fet que les persones consumidores també tenen dret a rebre en castellà les previsions que s'hi estableixen.

5. En data 14 de juny de 2010, es va rebre un Informe del Gabinet Jurídic de la Generalitat amb unes «Al·legacions relatives al caràcter vinculant del dictamen sol·licitat al Consell de Garanties Estatutàries sobre l'art. 128-1 del Projecte de Llei del Codi de consum de Catalunya (BOPC de 19/05/2010), i consideracions sobre l'eventual ampliació de l'objecte del dictamen sol·licitat». En aquest escrit se sosté que l'article 128-1 del Projecte de Llei, en el seu apartat primer, no efectua un desenvolupament propi del dret estatutari sinó que es tracta d'una repetició del mateix dret de l'article 34 EAC. Pel que fa a l'apartat segon, no fa un desenvolupament propi de l'esmentat dret estatutari, ja que no determina els seus elements estructurals, com ara la titularitat activa i passiva, el contingut, l'exercici i els límits. No obstant això, es considera que guarda una relació directa i afecta els drets de l'article 34 EAC i que, per tant, el dictamen té caràcter vinculant.

6. En data 15 de juny, es va registrar al Consell (Reg. 515) un escrit de la Secretària general del Parlament en el qual es van trametre al Consell les rectificacions al Projecte de Llei del codi de consum de Catalunya, publicades al BOPC núm. 741, de 16 de juny d'enguany que, en qualsevol cas, no afecten l'objecte del Dictamen.

7. Finalment, després de les corresponents sessions de deliberació, el Dictamen es va sotmetre a votació i es va aprovar en la sessió del Ple del Consell de Garanties Estatutàries del dia 21 de juny de 2010.

FONAMENTS JURÍDICS

Primer. L'objecte del Dictamen

Segons resulta dels Antecedents i, més en concret, del contingut material de la sol·licitud cal, en primer lloc, abordar la delimitació precisa de l'objecte d'aquest Dictamen. L'escrit de petició dels diputats i de les diputades sol·licitants centra els dubtes sobre un possible motiu d'antiestatutarietat i d'inconstitucionalitat en l'article 128-I del Projecte de Llei de codi de consum de Catalunya, en especial pel que fa al seu apartat segon. Abans, però, d'aproximar-nos a l'anàlisi del precepte qüestionat, és convenient exposar, tot i que de manera breu, el marc legal en el qual s'inscriu i que necessàriament el contextualitza.

Aquest Projecte de Llei té per finalitat, d'acord amb la voluntat expressada pel mateix legislador, la codificació de la legislació catalana en matèria de consum i, de forma destacada, en l'àmbit de la protecció i la defensa de les persones consumidores i usuàries. D'aquesta manera, tot adoptant la tècnica legislativa i la sistemàtica pròpies dels codis, s'articula un extens text normatiu de dos-cents quatre articles, estructurats en tres llibres i onze disposicions, entre addicionals, transitòries, una derogatòria i les finals. En paraules del preàmbul del Projecte: «L'opció que s'ha considerat més adequada per a obtenir una regulació sistemàtica i completa dins de l'àmbit de les competències assignades constitucionalment i estatutàriament ha estat l'elaboració d'un text codificat que contingui tota la normativa en un sol cos legal, per a dotar-la d'harmonia interna amb la voluntat que sigui la norma general comuna en matèria de protecció de les persones consumidores». Una llei que ha de garantir «la visibilitat de la legislació aplicable en matèria de protecció i defensa de les persones consumidores i la seva sistematització, una vegada les categories legals que la regulen ja han

assolit una consolidació evident.»

El títol II del llibre primer conté els drets bàsics de les persones consumidores i, concretament, el seu capítol VIII, sota la rúbrica de «Drets lingüístics» es refereix al «dret de rebre informació i a la utilització de les llengües oficials», de manera que incorpora –també en paraules del legislador– «aquest dret als drets bàsics de les persones consumidores i desplega així l'article 34 de l'Estatut.»

En aquesta mateixa línia es poden citar els articles 112-1 (els drets de les persones consumidores com a drets bàsics objecte de protecció especial) i l'article 121-2 sobre els drets protegits, ja que en l'epígraf de la lletra *g* estableix que els drets lingüístics regulats en el codi formen part dels «drets [...] de les persones consumidores protegits per aquesta llei». Així mateix, cal fer esment de l'article 211-5, referit als «Requisits lingüístics», que conté dues previsions: d'una banda, estableix l'obligació de posar immediatament a disposició dels consumidors la documentació i les informacions necessàries per al consum a què fa referència l'article 128-1. Aquesta obligació s'exceptua, però, per a les marques, els noms comercials i la retolació, sotmeses a la legislació de la propietat industrial. De l'altra, sens perjudici del que preveu la legislació de política lingüística i altres lleis que puguin resultar aplicables, incorpora un mandat dirigit a les administracions públiques perquè promoguin, impulsin i fomentin les obligacions lingüístiques que estableix el Projecte de llei, especialment per als establiments més vinculats al sector públic (els que ocupen domini públic i les empreses concessionàries). Finalment, també hem de tenir en compte que l'article 331-6.k, entre les infraccions administratives que tipifica, inclou la que consisteix en «Vulnerar els drets lingüístics de les persones consumidores o incomplir les obligacions en matèria lingüística que estableix la normativa».

Un cop contextualitzat el precepte que és objecte de la sol·licitud, cal que

ens aproximem al seu contingut i als fonaments sobre els quals s'argumenta la possible taxa d'antiestatutarietat i d'inconstitucionalitat. Arribats a aquest punt, és procedent la reproducció literal de l'article 128 del codi de consum:

«Article 128-1. Drets lingüístics de les persones consumidores

1. Les persones consumidores, en llurs relacions de consum, tenen dret, d'acord amb el que estableixen l'Estatut d'autonomia i la legislació aplicable en matèria lingüística, a ésser ateses oralment i per escrit en la llengua oficial que escullin.

2. Les persones consumidores, sens perjudici del respecte ple al deure de disponibilitat lingüística, tenen dret a rebre en català:

a) Les invitacions a comprar, la informació de caràcter fix, la documentació contractual, els pressupostos, els resguards de dipòsit, les factures i els altres documents que hi facin referència o que en derivin.

b) Les informacions necessàries per al consum, l'ús i el maneig adequats dels béns i serveis, d'acord amb llurs característiques, amb independència del mitjà, format o suport utilitzat, i, especialment, les dades obligatòries relacionades directament amb la salvaguarda de la salut i la seguretat.

c) Els contractes d'adhesió, els contractes amb clàusules tipus, els contractes normats, les condicions generals i la documentació que hi faci referència o que derivi de la realització d'algun d'aquests contractes.

3. La Generalitat ha de vetllar pel foment en les relacions de consum, de l'ús de la llengua occitana, denominada aranès a l'Aran, dins de l'àmbit territorial de l'Aran on és llengua pròpia».

Els sol·licitants fonamenten el seu dubte en la possible vulneració del contingut dels articles 6, 32 i 34 EAC i de l'article 3 CE, pel que fa al redactat de l'apartat segon de l'article 128-1 del Projecte de llei. El raonament de la

sol·licitud es basa en el tractament que atorga l'esmentat precepte al dret de les persones consumidores i usuàries a rebre «el conjunt d'actuacions en matèria de consum» en català, sense que s'hagi previst en els mateixos termes aquest dret per a les actuacions en llengua castellana. El fet que el redactat de l'apartat segon de l'article 128-1 del Projecte de llei sobre el qual se sustenta el reconeixement del dret no inclogui ambdues llengües – únicament s'esmenta expressament el català – suscita els dubtes sobre la seva validesa. A parer dels sol·licitants, això podria comportar conseqüències jurídiques diferents en el tractament entre el dret d'opció lingüística de les persones que elegeixen el català i les que opten pel castellà, de manera que aquesta regulació pot esdevenir un supòsit de discriminació contrari al marc constitucional (art. 3 i 14 CE) i estatutari (art. 6.2, 32 i 34 EAC). Un marc aquest que, en matèria lingüística, com també indica la sol·licitud de dictamen, parteix d'un model de plurilingüisme, del corresponent règim de la cooficialitat i dels drets lingüístics que se'n deriven (art. 3 CE), que a l'Estatut d'autonomia troba la seva correspondència i concreció en els articles 6.2 (cooficialitat i dret d'ús i d'opció lingüística), 32 (dret a no ser discriminat per raons lingüístiques) i 34 (drets lingüístics dels consumidors i usuaris).

En conseqüència, d'acord amb la metodologia que està adoptant l'activitat consultiva d'aquest Consell, en el present Dictamen ens correspon fixar primer els paràmetres constitucionals i estatutaris aplicables en matèria de drets lingüístics i, posteriorment, examinar l'adequació a aquests paràmetres del precepte qüestionat; o el que és el mateix: determinar si l'apartat segon de l'article 128-1 del Projecte de llei del codi de consum de Catalunya conté un supòsit constitutiu de discriminació per raó lingüística d'uns consumidors o usuaris davant d'altres a l'hora de rebre informació i documentació de consum, segons l'opció lingüística que exerceixin entre aquestes dues llengües, oficials a Catalunya. En cas que així s'apreciés, esdevindria contrari als articles 6.2, 32 i 34 EAC, així com als preceptes constitucionals relatius al règim d'oficialitat de les llengües (art. 3 CE) i al dret constitucional a no ser

discriminat per raó de determinades condicions o circumstàncies personals o socials (art. 14 CE).

Per tal d'assolir l'esmentat objectiu, ens caldrà escatir si el règim d'opció lingüística previst a l'article 128-1 del Projecte de Llei respecta la igualtat en el dret d'elecció entre les dues llengües oficials i, concretament, si el redactat del seu apartat segon recull el dret dels consumidors i usuaris a rebre la documentació i la informació relacionada en les lletres *a, b i c*, tant en català com en castellà, d'acord amb la formulació dels drets lingüístics, que es garanteixen mitjançant el corresponent deure de disponibilitat lingüística de les empreses i els establiments oberts al públic.

Finalment, cal abordar la qüestió del possible caràcter vinculant d'aquest Dictamen. Tal com s'indica en els Antecedents, malgrat la sol·licitud no va ser formulada en aquests termes, aquest Consell, en aplicació d'allò que disposa l'article 30.2 del seu Reglament d'organització i funcionament, va requerir els sol·licitants, els grups parlamentaris i el Govern, perquè poguessin formular les al·legacions que consideressin oportunes sobre el possible caràcter vinculant del Dictamen, seguint el procediment que estableix l'article 18.1 de la Llei 2/2009, de 12 de febrer, del Consell de Garanties Estatutàries (en endavant, LCGE). L'obertura d'aquest procediment es va decidir d'ofici, en l'acord de l'admissió a tràmit del Dictamen, atès que es va apreciar de bell antuvi que el precepte sobre el qual s'havia de dictaminar desplejava de manera directa el contingut d'un dret reconegut estatutàriament (art. 34 EAC). Per tant, la petició s'inseria en un dels supòsits de dictamen que poden tenir caràcter vinculant, segons el que preveuen els articles 76.4 EAC i 17.3 LCGE. En aquest mateix sentit, ja ens vàrem pronunciar en el Dictamen 3/2010, d'1 de març: «[...] en el cas que els sol·licitants no adverteixin el caràcter vinculant del dictamen a l'escrit de sol·licitud, el Consell pot observar, per pròpia iniciativa, que el dictamen té aquest caràcter. En cas contrari, la interpretació literal de l'article 18.1 LCGE

implicaria traslladar al sol·licitant la decisió sobre l'exercici d'una funció que correspon al Consell, per directa atribució estatutària, amb la consegüent minva de la tutela dels drets estatutaris.» (FJ 1).

Segon. La configuració estatutària dels drets lingüístics en les relacions de consum

L'objecte del Dictamen, tal com s'ha assenyalat en el Fonament Jurídic Primer, se centra en el desenvolupament que l'article 128-1 del Projecte de llei del codi de consum de Catalunya realitza dels drets lingüístics de les persones consumidores (art. 34 EAC) i del possible tractament discriminatori –segons el dubte que fonamenta la sol·licitud- en què podria incórrer l'apartat segon del citat precepte pel que fa als consumidors que optessin per la llengua castellana en les seves relacions de consum. Certament, la delimitació d'aquest àmbit material ens porta a situar la qüestió en l'espai dels drets estatutaris i, concretament, en els categoritzats com a lingüístics en el capítol III del títol I de l'Estatut (art. 32 i 34 EAC).

Precisament, la combinació entre el contingut del precepte objecte de dictamen –drets lingüístics de les persones consumidores- i la formulació de la mateixa sol·licitud –la presumpta afectació del principi d'igualtat i el corresponent dret a no ser discriminat- és el que ens permet acotar l'anàlisi en l'espai dels drets estatutaris i en la seva configuració, entesos com a drets públics atribuïts a les persones, més que no pas en l'escrutini dels títols competencials que habiliten la Generalitat per dur a terme la regulació del Projecte de llei que se sotmet a la nostra funció consultiva. Certament, el codi de consum es dicta a l'empara del títol competencial de «Consum», previst a l'article 123 EAC. L'esmentat precepte estatutari estableix la competència exclusiva de la Generalitat en matèria de consum i, en l'apartat a, li reconeix la seva capacitat per a legislar en la «defensa dels drets dels

consumidors i els usuaris, proclamats per l'article 28, i l'establiment i l'aplicació dels procediments administratius de queixa i reclamació». Així mateix, la lletra e incorpora «[l]a regulació de la informació en matèria de consumidors i usuaris».

Per tant, d'acord amb aquestes competències, tipificades com a exclusives, que tenen el contingut funcional que preveu l'article 110 EAC, la Generalitat és titular de les potestats necessàries i suficients per aprovar un codi d'aquesta naturalesa.

Ara bé, l'article 128-1 del Projecte de Llei, que és el precepte en què s'insereix la previsió normativa que ha de ser l'objecte del nostre examen, no es configura únicament o principalment a l'entorn dels drets dels consumidors -previstos específicament a l'article 28 EAC i amb un remarcable èmfasi en la protecció i la defensa de la seguretat i la salut de les persones- sinó en el camp dels drets lingüístics. De fet, com ja hem indicat, la rúbrica de l'article 128-1 respon al títol dels «Drets lingüístics de les persones consumidores», que coincideix de manera quasi idèntica amb el de l'article 34 EAC, ubicat en el capítol III del seu títol I, sobre els «Drets i deures lingüístics». Una identificació que, com veurem més endavant, també es projecta en el contingut material de la regulació i que, a més, el legislador esmenta en el preàmbul del codi de consum quan, en relació amb el capítol VIII en el qual s'inclou l'article 128-1, afirma que aquest «es refereix al dret a rebre informació i a la utilització de les llengües oficials, incorpora aquest dret als drets bàsics de les persones consumidores i desplega així l'article 34 de l'Estatut.»

Dit això, ens trobem necessàriament situats en l'àmbit dels drets lingüístics de configuració estatutària projectats en les relacions de consum i, en conseqüència, hem d'invocar el seu contingut, així com el seu encaix en el marc constitucional, amb la finalitat de fixar els paràmetres o els cànons de

constitucionalitat i d'estatutarietat que finalment ens han de facilitar l'examen del precepte controvertit, és a dir, l'article 128-1 del Projecte de Llei, apartat segon, del codi de consum que, com hem reiterat, és l'objecte del Dictamen.

Ens aproximarem als paràmetres de validesa estatutària i constitucional partint de l'anàlisi dels preceptes que l'Estatut dedica als drets lingüístics i, d'acord amb la sistemàtica de la norma bàsica institucional, els connectarem amb els corresponents drets i principis constitucionals que actuen com a referent imprescindible.

El capítol III de la nova Llei institucional bàsica de l'autogovern català regula els drets lingüístics de les persones al si del seu títol I. Com és ben sabut i ha estat àmpliament debatut des de la perspectiva del Dret constitucional, els drets estatutaris constitueixen una de les principals novetats de la reforma estatutària catalana. En aquest sentit, el títol I regula un ampli catàleg de drets públics de naturalesa subjectiva reconeguts als ciutadans de Catalunya (art. 15 i seg.). Tot i la tipologia diversa i variada de la seva configuració i l'ampli llistat en què s'estructuren, vint-i-dos articles agrupats en tres capítols, el principal tret comú que els caracteritza és que vinculen tots els poders públics de Catalunya i, d'acord amb la naturalesa de cada dret, també els particulars. Així mateix, les disposicions que es dictin han de respectar aquests drets i s'han d'interpretar i aplicar en el sentit que més afavoreixi la seva efectivitat plena (art. 37.1 EAC). D'altra banda, la determinació d'aquests drets estatutaris, realitzada en exercici legítim de l'autonomia política, està vinculada a les competències atribuïdes a la Generalitat i, per tant, a les seves capacitats i potestats normatives i executives sobre una determinada matèria o sector. Tot això, sens perjudici del respecte degut a les prescripcions que sobre els drets fonamentals estableix la Constitució. En relació amb el lligam entre els drets estatutaris no institucionals i l'àmbit competencial corresponent, s'ha pronunciat el Tribunal Constitucional, tot i

que de manera incipient i sense una doctrina clara encara consolidada, en la primera resolució sobre les reformes estatutàries de dos mil sis, concretament a la Sentència del Tribunal Constitucional 247/2007, de 12 de desembre, sobre l'Estatut de la Comunitat Valenciana (FJ 15).

Entre els drets estatutaris de nova previsió destaquen, sens dubte, els de tipus lingüístic, que no es preveien de manera expressa a l'Estatut de 1979, més enllà de la referència a la llengua catalana del seu article 3.

Els drets lingüístics de configuració estatutària són regulats, com ja s'ha assenyalat anteriorment, en el capítol III del títol I de l'Estatut. Així mateix, s'ordenen i es reconeixen per matèries i sectors, seguint la lògica indicada anteriorment de la seva vinculació a un àmbit sobre el qual són susceptibles de ser projectades les titularitats competencials de la Generalitat.

Abans, però, d'avançar cap a l'article 34 EAC, que és el relatiu a l'àmbit del consum, és necessari abordar l'anàlisi dels articles 6.2 i 32 del Text estatutari, tenint en compte que aquest darrer projecta el seu contingut sobre la resta de preceptes del capítol i els emmarca. Així, l'article 32 EAC, que obre el capítol III, afirma que «Totes les persones tenen dret a no ésser discriminades per raons lingüístiques. Els actes jurídics fets en qualsevol de les dues llengües oficials tenen, pel que fa a la llengua, validesa i eficàcia plenes». Addicionalment, l'article 6.2 EAC, des de la regulació concreta de la doble oficialitat en el títol preliminar, ens remet al mateix article 32 EAC i declara expressament que «[...] no hi pot haver discriminació per l'ús de qualsevol de les dues llengües.». El contingut d'ambdós articles –que cal tenir present que tenen eficàcia directa– ens condueix necessàriament als corresponents referents constitucionals, és a dir, a l'article 3 CE, en matèria de model lingüístic, i al 14 CE, pel que fa al principi d'igualtat i el dret a no ser discriminat per raons de llengua.

D'acord amb el redactat de l'article 32 EAC, començarem per referir-nos a l'article 14 CE. Aquest precepte constitucional consagra, en primer lloc, una clàusula general d'igualtat davant la llei, com a dret subjectiu de totes les persones a obtenir un tracte igual, que obliga i limita els poders públics a respectar-lo i que exigeix que els supòsits de fet iguals siguin tractats idènticament en les conseqüències jurídiques. A continuació, estableix la prohibició de discriminació per una sèrie de motius o raons concretes o, el que és el mateix, reconeix el dret fonamental de tota persona a no ser discriminada per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social. En aquest context, però, el Tribunal no ha tingut l'ocasió de pronunciar-se expressament sobre la inclusió de la llengua entre els motius de discriminació que especifica l'article 14 CE. No obstant això, com ja vàrem sostenir en el Dictamen 6/2010, de 20 d'abril (FJ 3), no hi ha dubte que la clàusula genèrica final de «qualsevol altra condició o circumstància» comprèn els motius de naturalesa lingüística. Una previsió, per cert, ja expressament recollida a la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (DOCE de 18 de desembre de 2000) que, a l'article 21, esmenta l'element de la llengua com a conformador de la identitat de les persones i el seu corresponent dret a la igualtat i a no ésser discriminades. Així mateix, els tractats internacionals subscrits per l'Estat espanyol (art. 10.2 CE) contempen expressament la interdicció de discriminació per raó de llengua (art. 2 i 7 de la Declaració universal dels drets humans, de 10 de desembre de 1948; art. 2.1, 24.1 i 26 del Pacte internacional de drets civils i polítics, de 16 de desembre de 1966; i art. 14 del Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals, de 4 de novembre de 1950).

Per tant, el principi d'igualtat –principi veritablement transversal que afecta el conjunt de l'articulat de la Norma fonamental- que es projecta sobre el conjunt de l'ordenament jurídic a partir de la seva preeminència constitucional, comporta el reconeixement d'un dret configurat en sentit

negatiu: el dret a no ser discriminat que, d'acord amb una consolidada i reiterada doctrina constitucional, suposa «[...] la ilegitimitat constitucional de los tratamientos diferenciados respecto de los que operan como factores determinantes o no aparecen fundados más que en los concretos motivos o razones de discriminación que dicho precepto prohíbe, al tratarse de características expresamente excluidas como causas de discriminación por el art. 14 CE» (per totes, STC 182/2005, de 4 de juliol, FJ 3 i 59/2008, de 14 de maig, FJ 5).

No obstant això anterior, aquesta mateixa jurisprudència ha considerat permisible un tractament diferencial emparat en causes justificades i proporcionades, quan ha dit que: «[...] este Tribunal ha admitido también que los motivos de discriminación que dicho precepto constitucional prohíbe puedan ser utilizados excepcionalmente como criterio de diferenciación jurídica [...] si bien en tales supuestos el canon de control, al enjuiciar la legitimidad de la diferencia y las exigencias de proporcionalidad resulta mucho más estricto, así como más rigurosa la carga de acreditar el carácter justificado de la diferenciación» (entre moltes d'altres, STC 200/2001, de 4 d'octubre, FJ 4).

Aquesta concepció és la recollida i projectada per l'article 32 EAC en la seva dimensió lingüística. Ara bé, aquest dret a no ser discriminat per raó de llengua no és un dret genèric i obert a qualsevol manifestació lingüística sinó que es troba estretament vinculat a un altre concepte que esdevé clau per a la resolució d'aquest Dictamen: el règim i les conseqüències jurídiques de l'oficialitat de les llengües. En el cas del precepte que ens ocupa aquest règim es refereix, òbviament, al castellà i al català i, per tant, això ens du necessàriament a l'article 3 CE i a l'article 6.2 EAC que, com hem apuntat abans, prohibeix expressament la discriminació per raó de la utilització de les llengües oficials.

En el present Dictamen recorrem a l'article 3 de la Constitució no tant des de la perspectiva de la relació entre llengües oficials i el seu ús i foment per part dels poders públics (com majoritàriament ha fet de manera prolífica la doctrina del Consell Consultiu en els Dictàmens núm. 35, de 21 de desembre de 1982 i 203, de 18 de desembre de 1997, per citar-ne els més destacats; i també recentment aquest Consell en el seu Dictamen 6/2010, de 20 d'abril) sinó com a precepte que configura el règim de cooficialitat lingüística que, alhora, és el que empara i dóna lloc als drets lingüístics de les persones que usen i elegeixen per a les seves relacions qualsevol de les dues llengües.

En aquest sentit, el Tribunal Constitucional, en la seva àmplia jurisprudència relativa al model plurilingüístic de l'Estat, ha sostingut, reiteradament, que la cooficialitat de les llengües implica l'equiparació del règim d'ambdues llengües en el territori que comparteixen, amb independència de la realitat sociolingüística de cadascuna i de les legítimes polítiques de normalització que es puguin derivar de la posició de major feblesa o manca d'implantació d'una en relació amb l'altra.

Així, en aquest àmbit ha reconegut expressament el dret a no ser discriminat per la utilització de les llengües oficials, quan ha dit que:

«De este modo, y con independencia de la realidad y el peso social de cada una de ellas (STC 82/1986, fundamento jurídico 2.), el régimen de cooficialidad lingüística establecido por la Constitución y los Estatutos de Autonomía presupone no sólo la coexistencia sino la convivencia de ambas lenguas cooficiales, para preservar el bilingüismo existente en aquellas Comunidades Autónomas que cuentan con una lengua propia y que constituye, por sí mismo, una parte del patrimonio cultural al que se refiere el art. 3.3 CE. Situación que necesariamente conlleva, de un lado, el mandato para todos los poderes públicos, estatal y autonómico, de fomentar el conocimiento y

asegurar la protección de ambas lenguas oficiales en el territorio de la Comunidad. De otro, que los poderes públicos deben garantizar, en sus respectivos ámbitos de competencia, el derecho de todos a no ser discriminado por el uso de una de las lenguas oficiales en la Comunidad Autónoma.» (STC 337/1994, de 23 de diciembre, FJ 6)

Deixant de banda la modulació sobre el resultat de les conseqüències del règim jurídic que diferencia el cas del català i del castellà -per raons de l'oficialitat de la segona en el conjunt de l'Estat i el caràcter de llengua pròpia del català a Catalunya i la seva projecció en les institucions i poders públics, en els mitjans de comunicació socials i en el sector de l'ensenyament- el que resulta inqüestionable, atès el contingut dels articles 3 CE i 6.2 i 32 EAC, és la seva equiparació des de la perspectiva dels drets subjectius, especialment pel que fa al seu dret d'ús i elecció en l'àmbit privat i la validesa i eficàcia dels actes jurídics efectuats en totes dues llengües.

En altres paraules, els drets lingüístics de les persones a Catalunya, pel que fa a l'ús i l'elecció de qualsevol de les dues llengües oficials, troben empara i deriven del contingut material del principi d'igualtat i del dret de les persones a no ser discriminades per raons de llengua, com també dels drets lingüístics dels usuaris de les llengües oficials.

Un cop exposades aquestes premisses constitucionals i estatutàries i continuant amb la sistemàtica dels drets estatutaris, convé traslladar el marc de l'article 32 a l'article 34 EAC. Aquest darrer precepte, com ja hem indicat a l'inici del present Fonament, és el que dóna suport al desenvolupament que realitza l'article 128-1 del Projecte de Llei del codi de consum. L'article 34 EAC, a partir del règim de doble oficialitat de les llengües, estableix el dret de les persones consumidores i usuàries a «ésser ateses oralment i per escrit en la llengua oficial que elegeixin en llur condició d'usuàries o consumidores de béns, productes i serveis». I, al mateix temps, com a revers i premissa

per a l'efectivitat del dret públic subjectiu, prescriu la subjecció d'un seguit d'operadors privats –les entitats, les empreses i els establiments oberts al públic a Catalunya- al deure de disponibilitat lingüística.

Sobre el dret a ésser atès, pels poders públics, en la llengua oficial per la qual s'hagi optat, i sens perjudici de les consegüents diferències que suposa el fet que el cas que ara es dictamina se situa en l'àmbit de les relacions privades de tipus socioeconòmic, cal fer referència a una doctrina elaborada pel Tribunal Constitucional en relació amb aquest dret subjectiu, sense oblidar tampoc que el context de les circumstàncies socials i lingüístiques en què es va elaborar aquesta jurisprudència ha variat, en la mesura que han transcorregut més de vint anys. Així, en un primer moment, la STC 82/1986, de 26 de juny, va dir que: «[...] ser atendido en euskera, cuando en esta lengua se inicia e impulsa el procedimiento, es consecuencia lógica de la cooficialidad, y su negación supondría el mantenimiento de un "status" inferior (que califican de diglósico) de la lengua a cuya utilización, en sus actuaciones, se negase la Administración, y que sería el euskera» (FJ 8). En la mateixa Sentència, que estableix aquest dret a ser respost per l'Administració en la llengua oficial escollida, es deixava un marge als poders públics per tal de poder-lo satisfer de forma efectiva, que suposava una progressiva adaptació de les administracions respectives.

D'altra banda, també la STC 74/1989, de 24 d'abril, en relació amb aquest mateix dret a escollir i a ser atès en la llengua oficial davant dels poders públics, va declarar que: «[...] la Generalidad está capacitada "para ejercer 'acciones políticas' y toda actividad administrativa que crea conveniente en aras de la efectividad de los derechos de los ciudadanos reconocidos en el art. 3 del Estatuto de Autonomía de Cataluña", entre los que el derecho a usar la lengua oficial de su elección y a ser atendido en ella por los poderes públicos ocupa un lugar preferente.» (FJ 3)

D'acord amb el redactat transcrit del citat article 34 EAC, el legislador estatuent fixa en l'àmbit de les relacions d'ús i de consum de tipus privat (els drets lingüístics en les relacions amb els poders públics i l'Administració ja compten amb una regulació específica en l'article 33 del capítol III, del títol I de l'Estatut) una equiparació dels drets de les persones que s'acullen a una llengua o una altra, en la seva condició d'usuàries o consumidores de béns, productes i serveis. És a dir, formula l'equivalència dels drets lingüístics dels usuaris de les llengües oficials i els concreta i precisa en ser «atesos oralment i per escrit», en català o en castellà, segons la llengua triada. I no únicament estableix aquest dret d'elecció sinó que el reforça, tal com ja ho hem assenyalat, amb un «deure de disponibilitat lingüística» per part de les empreses i els establiments oberts al públic.

Pel que fa a aquest darrer deure, com a obligació constituïda per garantir el corresponent dret lingüístic, l'article 34 EAC no el precisa sinó que formula una remissió a la llei quant a la concreció dels seus termes.

En l'actualitat, respecte a l'abast del dret d'atenció i el deure de disponibilitat lingüística, en trobem referències a la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, que continua vigent perquè no entra en contradicció amb el sistema de drets lingüístics que estableix el codi de consum, tal com diu expressament el preàmbul del Projecte de Llei. I, també, per a l'àmbit concret dels consumidors i usuaris, a la Llei 3/1993, de 5 de març, de l'Estatut del consumidor.

Així, la primera Llei reconeix, entre els drets lingüístics, el dret a ésser atès en qualsevol de les llengües oficials, oralment i per escrit, en les relacions i els actes privats (art. 4.1.c). Com a complement a aquest dret, dedica un precepte (art. 32) a regular «L'atenció al públic» per part de les empreses i els establiments dedicats a la venda de productes o a la prestació de serveis que desenvolupen la seva activitat, de manera que han d'estar en condicions

de poder atendre els consumidors i consumidores quan s'expressin en qualsevol de les llengües oficials a Catalunya. A continuació, especifica quina documentació d'aquestes empreses o establiments ha d'estar disponible, almenys, en català.

La segona Llei dedica el seu capítol IV als drets lingüístics dels consumidors i, pel que ara interessa, en termes semblants a l'anterior regulació i al mateix precepte del Projecte de llei que ara es dictamina, regula l'ús del català en la informació i en la contractació (art. 26) i el dret a ésser atès de qui s'expressa en qualsevol de les llengües oficials (art. 27). Algunes d'aquestes previsions han estat també incorporades per diversa normativa reglamentària aplicable al sector del consum i dels serveis (p. ex. Decret 213/2001, de 24 de juliol, de protecció dels drets del consumidor i usuari en la prestació de serveis sobre els béns de naturalesa duradora; Decret 317/1994, de 4 de novembre, pel qual s'estableixen normes sobre l'ordenació i la classificació dels establiments de restauració i Decret 168/1994, de 30 de maig, de reglamentació de les agències de viatges).

L'abast precís dels termes i de les condicions d'aplicació i exigibilitat d'aquests dret i deure lingüístics no són una qüestió menor però, al nostre parer, l'exacta delimitació de les condicions per al seu exercici correspon al poder legislatiu i, complementàriament i si s'escau, a l'executiu per via reglamentària, circumstància que en el present Projecte de llei del codi de consum es realitza únicament de forma parcial: només es precisen el dret i el deure de rebre i de subministrar, respectivament, determinada informació i documentació (art. 128-1, apartat segon, lletres *a*, *b* i *c*). De fet, aquesta formulació genèrica ja es feia palesa en la legislació anteriorment citada i prèvia a la reforma estatutària (2006) i, com hem dit, es manté en el codi de consum, en els mateixos termes en què l'article 34 EAC havia consolidat amb rang estatutari els esmentats precedents. No obstant això, aquest limitat grau de desenvolupament normatiu no ens impedeix la resolució dels dubtes

que es plantegen en la sol·licitud de Dictamen, i que s'examinaran en el Fonament Jurídic següent.

A efectes d'aquest Dictamen es pot dir, però, que el Projecte de Llei i la legislació en matèria lingüística a la qual remet el seu article 128-1 incorporen un contingut mínim del dret d'atenció i del deure de disponibilitat perquè les persones que actuïn com a usuàries o consumidores puguin desenvolupar les seves relacions en l'àmbit del consum en la llengua oficial que elegeixin. I això, amb la finalitat que es garanteixi de manera efectiva el seu dret a rebre i entendre la informació necessària i suficient per al correcte exercici i defensa dels seus interessos. Precisament, són aquestes condicions d'idoneïtat les que connecten aquest dret lingüístic amb la matèria sectorial del consum que regula el Projecte de Llei i les que preserven una sèrie de béns jurídics dignes de protecció que garanteixen la protecció i la defensa dels consumidors i usuaris.

Finalment, no volem cloure aquest Fonament sense una breu referència a la dimensió competencial relacionada amb la matèria objecte de la nostra anàlisi. Com ja hem dit, la Generalitat redacta el codi de consum de Catalunya acollint-se al títol competencial de la matèria de consum. De fet, és extensa i variada la normativa catalana que s'ha aprovat en les dues darreres dècades. Es podria destacar, per exemple, la Llei 1/1990, de 8 de gener, sobre la disciplina del mercat i de defensa dels consumidors i dels usuaris i la Llei 3/1993, de 5 de març, de l'estatut del consumidor, a què s'ha fet referència abans. Anys després, la reforma de 2006 va dotar la Norma institucional bàsica de l'autogovern català amb l'article 123, en el qual, seguint la tècnica legislativa del nou Estatut (a la qual hem fet esment, entre d'altres, al Dictamen 4/2010, d'11 de març, FJ 5.2) a més de contemplar la tipificació exclusiva de les competències, es detallen les capacitats de la Generalitat, que inclouen en tot cas: «a) La defensa dels drets dels consumidors i els usuaris, proclamats per l'article 28, i l'establiment i

l'aplicació dels procediments administratius de queixa i reclamació» i «e) La regulació de la informació en matèria de consumidors i usuaris.»

Sobre la complexitat de l'àmbit competencial del consum s'ha pronunciat el Tribunal Constitucional en definir-lo com una matèria *pluridisciplinar* que, atès el seu extens abast i la possible i freqüent convergència amb d'altres matèries, ha de ser delimitada en determinats supòsits i, en conseqüència, ha de cedir el seu espai davant de sectors més específics (STC 147/1996, de 19 de setembre, FJ 5). No obstant això, també ha reconegut de manera expressa la capacitat dels Estatuts per atribuir-se la competència exclusiva en consum, concretament respecte a la defensa dels consumidors i usuaris, atès que l'article 149 CE no la preveu expressament i, per tant, no la reserva a l'Estat (STC 15/1989, de 26 de gener, FJ 1).

En el cas del Projecte de Llei del codi de consum de Catalunya, tal com s'ha exposat en la descripció que realitza el Fonament Primer sobre els objectius bàsics d'aquesta futura llei, la protecció i la defensa de les persones consumidores i usuàries és un dels principals pilars sobre el qual es desenvolupa el conjunt del nou articulat. Com ja hem avançat, el mateix article 128-1 del Projecte de Llei, des de la perspectiva dels drets lingüístics, també ens remet a l'epígraf *a* de l'article 123 EAC i ens connecta amb els drets estatutaris que pertanyen més específicament a l'àmbit del consum: els recollits a l'article 28 EAC. Sense oblidar, d'altra banda, que aquest mateix precepte també seria susceptible d'emparar-se en els títols competencials de la Generalitat recollits a l'article 143 de l'Estatut, especialment pel que fa a la llengua pròpia i la normalització lingüística.

En definitiva, els drets lingüístics en l'àmbit del consum i els drets de les persones en les relacions de consum, en sentit més ampli i vinculats a la seva defensa i protecció, recollits en el títol competencial de l'article 123

EAC, obren a la Generalitat un espai per al desenvolupament de la corresponent legislació i execució de polítiques públiques pròpies.

Tercer. L'examen de l'article 128-1 del Projecte de Llei del codi de consum de Catalunya sobre els drets lingüístics de les persones consumidores

Un cop exposats els paràmetres d'estatutarietat i de constitucionalitat susceptibles de ser projectats sobre aquest Dictamen, passem a l'examen de l'article 128-1, apartat segon, del Projecte de Llei del codi de consum de Catalunya.

Prèviament, però, cal analitzar el contingut de l'apartat primer del precepte citat: «Les persones consumidores, en llurs relacions de consum, tenen dret, d'acord amb el que estableix l'Estatut d'autonomia i la legislació aplicable en matèria lingüística a ésser ateses oralment i per escrit en la llengua oficial que escullin». Com es pot apreciar del tenor literal d'aquest primer epígraf del precepte, el seu redactat coincideix de manera gairebé exacta amb la lletra de l'article 34 EAC que, com hem dit a bastament, reconeix un dret estatutari de tipus lingüístic en matèria de consum. De fet, la norma institucional bàsica es refereix de manera genèrica a les «persones usuàries o consumidores de béns, productes i serveis» que, en el cas de l'article 128-1 del Projecte de Llei es correspondrien amb el concepte de «persones consumidores, en llurs relacions de consum».

El més rellevant d'aquest apartat primer és que recull i fixa el dret de les persones a triar, optar o elegir –recorrent a verbs sinònims- la llengua oficial que desitgin per a desenvolupar les seves relacions com a consumidors. Es tracta d'un dret d'elecció que s'exercirà d'acord amb el que estableixin l'Estatut i la legislació en matèria lingüística. Aquesta primera remissió,

òbviament, fa referència al reiterat article 34 EAC, però també al 32 EAC que, tal com s'ha detallat en el Fonament Jurídic anterior, es refereix al dret de totes les persones a «no ésser discriminades per raons lingüístiques».

Així, de la mateixa manera que l'article 32 EAC emmarca i actua com a principi general del conjunt de drets estatutaris en matèria lingüística, en el cas concret de l'article 128-1 del Projecte de Llei també podem identificar una estructura similar, en la qual l'epígraf primer condiona i determina el conjunt dels drets lingüístics establerts en el codi del consum. En altres paraules, l'apartat primer de l'article 128-1 incorpora en condicions d'igualtat el dret de les persones a triar qualsevol de les dues llengües oficials a l'hora d'exercir les seves relacions de consum, d'acord i en congruència amb la regulació dels drets lingüístics que preveu l'Estatut en el títol preliminar (art. 6.2 EAC), com també en el capítol III del títol I, tant pel que fa a la prohibició de discriminació en el dret de coneixement i ús de les llengües (art. 32 EAC) com en els drets lingüístics dels consumidors i usuaris (art. 34 EAC).

La segona remissió del precepte del Projecte de Llei es correspon amb la referència que també incorpora l'article 34 EAC: «en els termes que estableixen les lleis». En el cas que ara ens ocupa, aquesta Llei no és altra - com hem dit abans - que la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, la qual, d'una banda, en el seu article 4.1 estableix en termes generals que tothom té dret a gaudir d'un conjunt de drets lingüístics, entre d'altres, a expressar-se en qualsevol de les dues llengües oficials, oralment i per escrit, en les relacions privades (art. 4.1.b); a ésser atès en aquestes llengües en els termes que la mateixa Llei estableix (art. 4.1.c); a emprar-les lliurement en tots els àmbits (art. 4.1.d) i a no ser discriminat per raó de l'ús d'una de les llengües oficials (art. 4.1.e). I, de l'altra, en l'àmbit específic de les activitats socioeconòmiques, el seu article 32.1 disposa que: «Les empreses i establiments dedicats a la venda de productes o a la prestació de serveis que

desenvolupen llur activitat a Catalunya han d'estar en condicions de poder atendre els consumidors i consumidores quan s'expressin en qualsevol de les llengües oficials a Catalunya» (en el mateix sentit, art. 27 de la Llei 3/1993, de l'Estatut del consumidor).

L'esmentada regulació de la Llei de política lingüística és la que ens permet avançar cap a l'examen de l'apartat segon del precepte objecte d'aquest dictamen, un cop assentat, en tot cas, que el primer apartat de l'article 128-1 del Projecte de Llei, en la mesura que recull els principis i el contingut dels drets estatutaris que consagren el dret d'elecció de qualsevol de les dues llengües oficials, actua com a marc, referència o frontispici –emprant un terme no estrictament jurídic però prou evocatiu- de l'apartat següent.

L'epígraf 2 de l'article 128-1 del Projecte de Llei es formula literalment sobre l'afirmació del dret dels consumidors i consumidores a rebre en una llengua oficial o en una altra un seguit d'informació, essencialment documental, relativa als béns i serveis que generalment pertanyen a l'àmbit de les seves relacions de consum. La redacció emprada inclou l'expressió literal «tenen dret a rebre en català» però, per contra, no es formula la previsió del castellà en els mateixos termes, sinó mitjançant l'apel·lació al «deure de disponibilitat lingüística» per part de les entitats, les empreses o els establiments implicats en les relacions de consum.

Aquesta tècnica, és a dir el redactat que adopta el precepte, és precisament allò que provoca en els sol·licitants els dubtes d'inconstitucionalitat i d'antiestatutarietat, en la mesura que la llengua castellana no se cita sinó que s'incorpora indirectament al precepte mitjançant la clàusula o expressió: «sens perjudici del respecte ple al deure de disponibilitat lingüística».

La raó per la qual s'adopta aquesta fórmula no és immediatament deduïble del redactat de l'article 128-1 ni del mateix capítol VIII del llibre primer del

Projecte de llei del codi de consum. Malgrat l'esmentada circumstància formal, si recorrem al preàmbul del Projecte de llei –tal com ho hem exposat també en el Fonament Jurídic Primer d'aquest Dictamen- el legislador esmenta la voluntat d'atorgar *visibilitat* a la legislació disponible en la matèria, mitjançant el nou codi de consum, amb la finalitat de potenciar i facilitar la difusió dels drets dels consumidors, coadjuvant així a la millora de la seva protecció i defensa. Hom sap que, no obstant els progressos dels darrers anys, la presència i l'ús del català en aquesta activitat o sector, des de la perspectiva socioeconòmica, no ha mantingut una posició simètrica o equivalent en relació amb el castellà. Per tant, és raonable arribar a la conclusió que el legislador català, amb un ànim normalitzador i d'acord també amb el mandat de l'article 50.1 EAC i la seva corresponent connexió amb l'article 143 EAC, ha volgut subratllar l'existència del dret d'opció lingüística en la llengua catalana.

En altres paraules, l'estructura i la forma del redactat fan visible amb especial relleu el dret de l'elecció del català en l'àmbit de les relacions de consum, sens perjudici de l'equiparació, en termes de drets i de les seves conseqüències jurídiques, pel que fa al seu exercici en llengua castellana. Es tractaria d'un èmfasi formal singularitzat en un marc d'igualtat jurídica material amb relació als drets lingüístics projectats sobre les relacions de consum.

Certament, però, aquest enunciat lingüístic no és el més clar ni probablement el més inequívoc entre d'altres possibles. El legislador hauria pogut optar –i de fet hauria estat el més recomanable en clau de tècnica legislativa- per un redactat més nítid i simètric en la forma de referir-se al dret d'elecció dels consumidors entre ambdues llengües, tal com ho fa l'apartat primer de precepte o el mateix Estatut. Ara bé, això no ens ha de dur necessàriament ni directa a la conclusió que és constitutiu d'un supòsit de tracte desigual o, fins i tot, discriminatori. Ans al contrari, amb

independència que la lletra del text de l'apartat segon expressi el dret d'opció lingüística del català en clau de dret i el del castellà derivat del deure de disponibilitat lingüística, en realitat estan expressant exactament el mateix. És a dir, l'article en qüestió no únicament no exclou el dret d'elecció d'una llengua davant de l'altra sinó que garanteix necessàriament aquest dret en els mateixos termes, tant per al català com per al castellà. Així, l'enunciat de l'apartat segon de l'article 128-1 del Projecte de llei ha de ser llegit i interpretat sistemàticament en relació amb l'apartat primer del mateix precepte. D'aquesta manera s'obté la conciliació pacífica entre tots dos epígrafs, consistent en la igualtat entre els drets i la prohibició de discriminació en el seu exercici, d'acord amb el règim de doble oficialitat de les llengües (art. 3 CE) i la seva configuració estatutària (art. 6.2, 32 i 34 EAC).

Una altra qüestió més àmplia i complexa és el contingut i l'abast del «deure de disponibilitat lingüística» que, si bé està previst a l'article 34 EAC i reproduït en la regulació del 128-1 del Projecte, tal com hem dit en el Fonament Jurídic anterior, no ha estat concretat amb precisió ni desenvolupat a bastament per part del legislador ordinari. Per descomptat que no es tracta d'una qüestió senzilla, en la mesura que comporta nombrosos i complexos elements jurídics i fàctics. Però, de la mateixa manera que resulta evident que aquest debat desborda l'objecte del present Dictamen, també és cert que, com hem dit, no és imprescindible per a la resolució del supòsit que ara ens ocupa. Afirmació, aquesta darrera, que ve reforçada pel fet que el precepte que estem examinant (art. 128-1) compta amb una cobertura jurídica directa i suficient que emana de l'article 34 EAC, quan preveu un dret subjectiu que atorga a les persones l'opció lingüística facilitada pel deure previst també expressament en el mateix article.

Tenint present això anterior, cal afegir, però, que hi ha un aspecte del dret d'atenció lingüística i del correlatiu deure de disponibilitat que sí que ha estat

concretat mínimament pel legislador ordinari pel que fa a la seva projecció sobre la documentació i la informació escrites. En aquest sentit, l'Estatut del consumidor de 1993 (art. 26) fa referència en termes semblants a la regulació prevista a les lletres *a*, *b* i *c* de l'apartat segon de l'article 128-1 del Projecte de Llei, que ara es dictamina i que analitzarem seguidament.

En efecte, aquestes previsions normatives delimiten parcialment l'abast del dret d'atenció lingüística (i, per tant, del deure de disponibilitat, que actua com a garantia del primer) respecte de la documentació i la informació en les relacions de consum. En aquestes previsions es detalla un seguit d'informació en relació amb la qual els consumidors i consumidoras poden exercir el seu dret d'opció lingüística en qualsevol de les dues llengües oficials. El precepte dictaminat, que s'adapta a la terminologia i els conceptes europeus més actuals en la matèria (per ex. la substitució del terme «documents d'oferta de serveis» pel d'«invitacions a comprar», introduït, entre d'altres, per la Directiva 2005/29/CE, d'11 de maig, del Parlament Europeu i del Consell, relativa a les pràctiques comercials deslleials de les empreses en les seves relacions amb els consumidors en el mercat interior i definit a l'art. III-2.*r* del Projecte de Llei) enumera la documentació més habitual i rellevant en les relacions de consum, que es podria resumir sintèticament en: la relativa a la informació prèvia a la contractació o la compravenda (*a*); les normes d'ús i de seguretat per al maneig dels béns i dels serveis (*b*) i dels contractes celebrats en aquesta matèria (*c*). Val a dir, que aquesta informació i documentació comprèn la referida a les relacions en l'àmbit del consum amb empreses i establiments oberts al públic -bàsicament els comerços i empreses del sector serveis- però no inclou la referida a les marques, els noms comercials i la retolació, que s'empara en la legislació sobre la propietat industrial aplicable a la matèria.

De la fórmula adoptada per l'article 128-1 del Projecte de Llei, no es dedueix automàticament que es tracti d'una llista d'informació i documentació que

esgoti l'abast del contingut de l'article 34 EAC. Així, una llei, de conformitat amb el text de l'Estatut, podria ampliar la regulació de l'exercici del dret d'opció de les persones consumidores i usuàries i projectar-lo sobre qualsevol altre tipus d'informació en la seva activitat d'adquisició de béns i en la recepció de serveis. No obstant això, des de la perspectiva del deure de disponibilitat, entenem que els establiments i les empreses, per connexió amb allò que disposa l'article 211-5 del mateix Projecte de Llei, tenen l'obligació de posar immediatament a disposició dels consumidors la informació i la documentació que enumera el llistat de l'article 128-1, en les dues llengües. Així mateix, aquest llistat actuaria en tot cas com a límit dels tipus d'infraccions administratives previstes en el Projecte de Llei per als supòsits de fet de l'article 336, sens perjudici de l'aplicació de les disposicions previstes en la legislació en matèria de política lingüística.

Un altre tipus d'interpretació més extensiva del text del Projecte de Llei del codi de consum esdevindria invàlida com a conseqüència de la seva afectació del dret constitucional a la legalitat sancionadora penal i administrativa.

Així, sobre l'aplicació a l'ordenament sancionador administratiu de les garanties formal i material que conté l'article 25.1 CE hi ha una consolidada doctrina constitucional que, breument, es pot recordar. Així, quant a la primera garantia, la llei ha de contenir la determinació dels elements essencials de la conducta antijurídica i al reglament només pot correspondre, en el seu cas, el desenvolupament i precisió dels tipus d'infraccions prèviament establerts a la llei. Quant a la segona, es concreta en l'exigència de predeterminar les conductes il·lícites amb la major precisió possible perquè els ciutadans puguin conèixer les conductes prescrites i les conseqüències de les seves accions (per totes, STC 242/2005, de 10 d'octubre, FJ 2 i 26/2005, de 14 de febrer, FJ 3).

Per tant, i a tall de síntesi conclusiva, podem afirmar que la regulació que estableix l'article 128-1 del Projecte de Llei no és contrària a la Constitució ni a l'Estatut, atès que les prescripcions de l'apartat primer garanteixen el respecte al dret a no ser discriminat per raons lingüístiques i el corresponent dret d'opció lingüística en termes d'igualtat, d'acord amb els articles 6.2, 32 i 34 EAC. L'incís «sens perjudici del respecte ple al deure de disponibilitat lingüística» és una expressió que introdueix en el precepte l'equiparació i, per tant, la igualtat de tracte entre els consumidors i usuaris, sigui quina sigui la llengua oficial que usin i elegeixin en les seves relacions de consum.

Finalment, només ens resta afegir que, tot i que l'article 128-1 del Projecte de Llei desenvolupa efectivament el dret estatutari de l'article 34 EAC, el Dictamen no té efectes vinculants en la mesura que el precepte sotmès a la nostra consideració s'ha considerat conforme amb aquest precepte estatutari.

Atesos els raonaments continguts en els Fonaments Jurídics precedents, formulem la següent:

CONCLUSIÓ

L'article 128-1, apartat segon, sobre els «*Drets lingüístics de les persones consumidores*», del Projecte de Llei del codi de consum de Catalunya, no és contrari a la Constitució ni a l'Estatut.

Adoptada per unanimitat.

Aquest és el nostre Dictamen, que pronunciem, emetem i signem al Palau Centelles en la data indicada al començament.